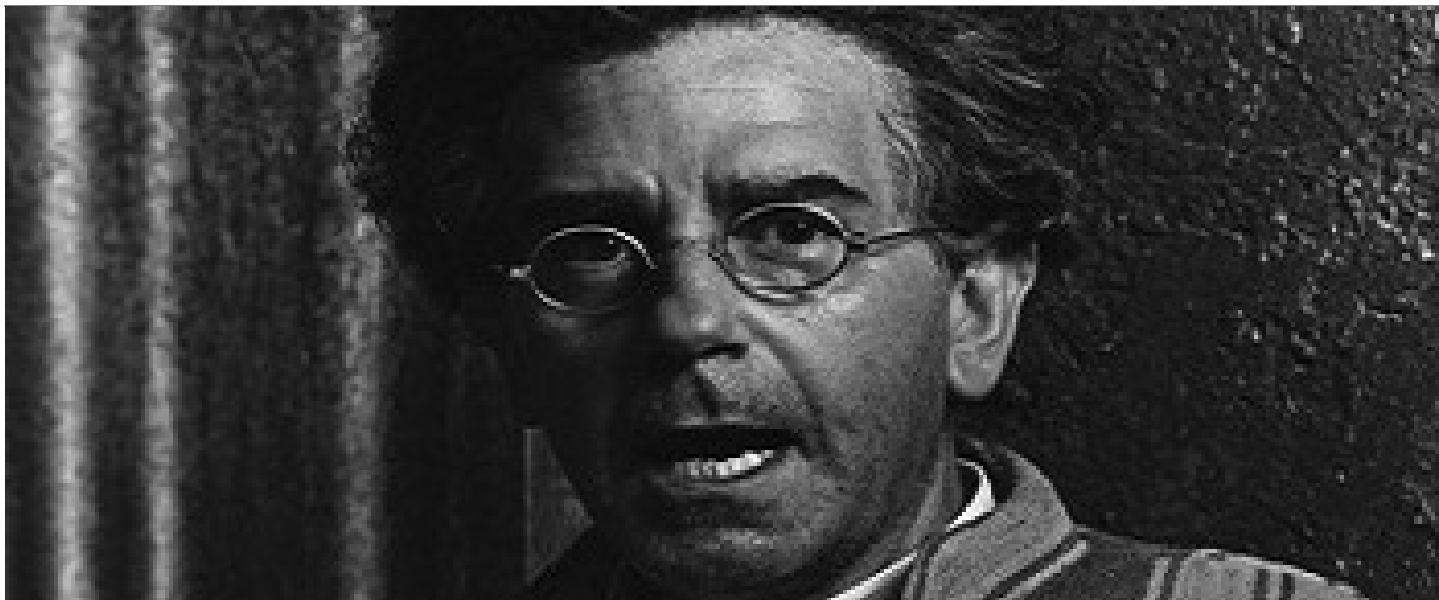

Antonio Gramsci i la pàtria d'En Colom

Autor: Pau Mora

Data de publicació: 26-06-2022

L'Antonio Gramsci, un intel·lectual italià de filiació comunista, posa en dubte la italianitat d'en Cristoforo Colombo. Article d'En Pau Mora.

A Els intel·lectuals i l'organització de la cultura (1949)[1], extret dels Quaderns de la presó que Antonio Gramsci, va escriure-hi entre 1929 i 1935, trobem aquestes reflexions del gran escriptor i filòsof italià sobre la figura d'En Colom en relació a la identitat italiana i del fet que En Colom servís la monarquia hispànica i no pas cap república italiana:

«La pàtria d'En Cristòfor Colom

»El particular xovinisme italià troba una de les seves manifestacions en la literatura que reivindica les invencions, les descobertes científiques. Parlo de l'«esperit» amb el qual aquestes reivindicacions són fetes, no del fenomen en si mateix: no es tracta, en definitiva, de les contribucions a la història de la tecnologia i de la ciència, sinó de «peces» periodístiques xovinistes. Penso que moltes reivindicacions són ocioses, en el sentit que no n'hi ha prou d'haver tingut una idea; més aviat cal saber treure'n totes les conseqüències i aplicacions pràctiques. En cas contrari, es podria arribar a la conclusió que mai no es va inventar res perquè els xinesos ja ho sabien tot. Per moltes reivindicacions, aquests especialistes de glòries nacionals (com En Savorgnan de Brazzà) no s'adonen que Itàlia està fent la funció de la Xina.

»Sobre aquesta idea es pot reunir tota la literatura sobre la pàtria d'En Cristòfor Colom. A mi em sembla que som davant d'una literatura completament inútil i ociosa. La pregunta s'hauria de formular d'aquesta manera: per què cap estat italià no va ajudar En Cristòfor Colom o per què En Colom no es va adreçar a qualsevol dels estats italians? En què consisteix, doncs, l'element «nacional» del descobriment d'Amèrica? El naixement d'En Cristòfor Colom en un punt d'Europa o en un altre no deixa de ser d'un valor anecdòtic i casual, ja que ell mateix no se sentia lligat a cap estat italià. La qüestió, al meu parer, hauria de ser definida històricament establint que Itàlia va tenir durant molts segles una funció internacional-europea. Els intel·lectuals i especialistes italians eren cosmopolites i no italians, no nacionals.

Els estadistes, capitans, almiralls, científics i navegants italians no tenien un caràcter italià sinó cosmopolita. No sé perquè això hauria de disminuir la seva grandesa o perjudicar la història italiana que ha estat el que ha estat i no la fantasia dels poetes o la retòrica dels declamadors: tenia una funció europea. Aquest és el caràcter del “geni” italià des del Quattrocento fins a la Revolució Francesa».

Més endavant, En Gramsci es pregunta per què En Colom va servir Espanya i no Itàlia:

»Però, per què En Cristòfor Colom va servir Espanya i no una república italiana? Per què els grans navegants italians van servir altres països? La raó de tot això es deu a la mateixa Itàlia i no als turcs o a Amèrica. La burgesia es va desenvolupar millor, en aquest període, amb els estats absoluts, és a dir, amb un poder indirecte que no pas tenint tot el poder».

Les preguntes que es fa Antonio Gramsci són molt pertinents. Gramsci arriba a unes conclusions errònies, si més no pel que fa a En Colom, perquè partia d'una premissa falsa amb la informació que tenia als anys 30 del segle XX. En Cristòfor Colom era sens dubte un home cosmopolita, però, si no va rebre ni va demanar ajuda de cap dels estats italians ni se sentia lligat a cap d'ells, potser no va ser perquè fos un apàtrida o renegué de la seva pàtria, sinó pel simple fet que no era italià. Si va servir la monarquia hispànica és perquè ell era natural d'un territori hispànic i per això anomena els Reis Catòlics els seus “senyors naturals”[2].

No deixa de ser curiós que, mentre la majoria d'acadèmics i intel·lectuals catalans s'esforcen a fer En Colom italià, un dels grans pensadors italians del segle XX ressaltés la falta de lligams entre En Colom i Itàlia.

Fotografia d'En Gramsci

Pau Mora

Enllaços:

[1]<https://books.google.com/books?id=RFMbBQAAQBAJ>

[2]<https://www.inh.cat/articles/Paral·lelismes-i-identitats-entre-Cristobal-Colon-i-Joan-Colom-i-Bertran>